

- سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
فروست:
شابک:
وضعیت فهرست‌نویسی:
یادداشت:
یادداشت:
یادداشت:
موضوع:
شناسه افزوده:
رده‌بندی کنگره:
رده‌بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:
- فتحعلی خانی، محمد، ۱۳۴۱ -
آموزه‌های بنیادین علم اخلاق / محمد فتحعلی خانی.
قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام، ۱۳۹۲ -
ج ۱.
مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام؛ ۱۴۹
(ج ۱) ۸-۸۰۴-۱۹۵-۹۶۴-۹۷۸
فیبا
چاپ سوم.
چاپ قبلی: شهریار، ۱۳۷۹.
کتابنامه.
اخلاق اسلامی
اخلاق اسلامی - پرسش‌ها و پاسخ‌ها
جامعه المصطفی علیه السلام العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام
BP ۲۴۷/۸/ف۲۵۱۸ ۲۰۲
۲۹۷، ۶۱
۳۴۱۹۲۱۴

www.ketab.ir

آموزه‌های بنیادین علم اخلاق (۱)

محمد فتحعلی خانی

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی

آموزه‌های بنیادین علم اخلاق (۱)

مؤلف: محمد فتحعلی خانی

چاپ سوم (ویراست جدید): ۱۳۹۲ ش / ۱۴۳۵ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (علیه السلام)

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۶۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش:

- قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸، تلفکس: ۰۲۵-۳۷۸۳۹۳۰۵۹
- قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه، تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶
- تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان وصال شیرازی و قدس، نبش کوچه اسکو، پلاک ۱۰۰۳، تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۸۹۲۰
- مشهد، خیابان امام رضا (علیه السلام)، خیابان دانش شرقی، بین دانش ۱۵ و ۱۷، تلفن: ۰۵۱۱-۸۵۲۳۰۵۹

pub.miu.ac.ir miu@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید اثر یاری رساندند.

● مدیر انتشارات: محمدسعید پناهی	● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی	● صفحه‌آرایی: سید محسن عمادی
● معاونت تولید: تورج روحانی	● ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی	● ویراستاری: جواد چناری
● ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری	● آماده‌سازی: محمدرضا کوثری	● نمونه‌خوانی: علی سلیمانی امیری
● ناظر فنی: محمدباقر شکری		

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقتضیات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آن ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت چهره‌های متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها تألیف شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب، در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

از طرفی بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی را در پی دارد.

سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی اند. «جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ» با قدردانی و سپاس از فاضل ارجمند جناب آقای محمد فتحعلی خانی مؤلف کتاب آموزه‌های بنیادین علم اخلاق (جلد اول)؛ و تمام عزیزانی که در تولید این اثر همیاری و همفکری داشته‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

www.ketab.ir

مقدمه پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

حقیقت‌مداری اصیل‌ترین و زیباترین راز هستی و حقیقت‌طلبی ماندگارترین و برترین گرایش آدمی است.

داستان پر رمز و راز حقیقت‌جویی بشر، سرشار از هنرنمایی مؤمنان، مجاهدان و عالمانی است که با نم‌ها و پای‌بندی به حقیقت بی‌متها، در مصاف بین حق و باطل، سربلندی و شرافت‌یابی حق را نمایان ساخته‌اند و در این میان، چه درخشندگی چشم‌نوازی در اسلام عزیز است که علم را به ذات خود، شرافتمند و فخیم دانسته و از باب تا محراب، کائنات را سرانجام علم و عالم و معلوم می‌نمایاند و در مکتب آن، جز اولوالعلم و راسخان در مسیر طلب دانش، کسی را توان دست‌یابی به گنجینه‌های حکمت نیست.

علم برخاسته از وجدان پاک و عقل سلیم، در پرتو انوار آسمانی وحی، هم به فرد کمال انسانی، عظمت روحی و رشد معنوی می‌بخشد و فکر، اندیشه و خیال او را به پرواز درمی‌آورد، و هم جامعه را سمت و سویی سعادت‌مندانه بخشیده و آن را به جامعه‌ای متمدن و پیشرو متحول می‌کند. بی‌توجهی یا کوتاه‌فکری است اگر فرد و جامعه‌ای به دنبال عزت، استقلال، هویت، امنیت، سعادت و سربلندی

مادی و معنوی باشد، اما آن را در صراطی غیر از حقیقت طلبی، علم اندوزی و حکمت مداری الهی طلب نمایند.

انقلاب سراسر نور اسلامی ایران که داعیه جهانی سازی کلمه الله و برپایی تمدن جهانی اسلام را داشته و فروپاشی و افول تمدن های پوشالی غرب و شرق را به نظاره نشسته است، با اندیشه فقهاتی در اداره حکومت و نظریه متری «ولایت فقیه»، طرازی از مسئولیت ها و مأموریت های حوزه های علمیه و روحانیت را عرضه نمود که امید و نشاط را نه تنها در شیعیان و مسلمانان، بلکه در دل تمامی آزادی خواهان و حق طلبان سراسر جهان زنده ساخت.

در این راستا، رهبر فرزانه انقلاب (مدظله) با عزمی مصمم و با تمامی توان، همچون پیر و مراد خود خمینی کبیر (رحمه الله)، در صحنه حاضر شده و با تأکید بر اهمیت و فوریت این حرکت فراگیر و بی وقفه، همه توانمندی ها و اراده ها را جهت تحقق جنبش نرم افزاری و نهضت تولید علم و تحول در علوم انسانی و نیز یافتن راه های میان بر و دانش انوار الهی و رصد می کنند.

جامعه المصطفی (ص) العالمية، نمادی روشن از این رسالت جهانی و همت بین المللی انقلاب اسلامی است که بار مسئولیت تربیت مجتهدان، عالمان، محققان، متخصصان، مدرسان، مبلغان، مترجمان، مربیان و مدیران پارسا، متعهد و زمان شناس را بر دوش داشته و با تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی و قرآنی و گسترش مبانی و معارف اسلامی، به نشر و ترویج اسلام ناب محمدی (ص) و معارف بلند و تابناک مکتب اهل بیت (ع) جامه تحقق می پوشاند.

پژوهشگاه بین المللی المصطفی (ص) نیز که مهم ترین و گسترده ترین مجموعه پژوهشی المصطفی (ص) است، بومی سازی و بازتولید اندیشه دینی معاصر، متناسب با نیازها و اقتضائات عرصه بین الملل، تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی، گشودن

افق‌های جدید فکری و معرفتی در دنیای معاصر، پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات فکری و معرفتی مخاطبان و تأمین و تدوین متون و منابع درسی و کمک‌درسی، به‌ویژه با رویکرد اسلامی‌سازی علوم و پشتیبانی علمی از فعالیت‌های سازمانی المصطفی ﷺ را از جمله مأموریت‌ها و تکالیف خود می‌داند.

اثر علمی پیش رو نیز که به همت مؤلف محترم جناب آقای محمد فتحعلی خانی، تهیه و تدوین شده است، در چارچوب همین اهداف و برنامه‌های پژوهشگاه و مبتنی بر نیازسنجی‌های صورت گرفته، تدوین و برای استفاده خوانندگان محترم تقدیم شده است.

در پایان لازم است ضمن ارج نهادن به تلاش‌های خالصانه مؤلف محترم، از کلیه دست‌اندرکاران محترم آماده‌سازی و انتشار این اثر ارزشمند، به‌ویژه همکاران محترم مرکز بین‌المللی نشر و ترجمه المصطفی ﷺ و همه عزیزانی که به نحوی در تدوین و انتشار آن نقش داشته‌اند قدردانی و تشکر نماییم و از خداوند متعال برای ایشان و همه خادمان عرصه تبلیغ و نشر منجاهیم و معارف دینی، آرزوی بهروزی، موفقیت و سعادت نماییم.

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

فهرست

۱۷	پیشگفتار.....
	بخش اول: مقدمه علم اخلاق
۲۱	۱. اخلاق در لغت و اصطلاح.....
۲۱	ملکه.....
۲۲	فضیلت و رذیلت.....
۲۳	تعریف علم اخلاق.....
۲۳	ارزش‌گذاری افعال.....
۲۴	ارزش‌گذاری ملکات.....
۲۵	قلمرو علم اخلاق.....
۲۷	اهمیت علم اخلاق.....
۳۰	هدف و فایده علم اخلاق.....
۳۲	نیاز به مربی.....
۳۷	۲. رابطه دین و اخلاق.....
۴۱	تفاوت اخلاق و تعلیم و تربیت.....
۴۴	تفاوت اخلاق و حقوق.....
۴۷	تفاوت اخلاق و فقه.....
۴۹	تفاوت اخلاق و آداب.....

۵۱	تفاوت اخلاق و عرفان
۵۳	تفاوت اخلاق و فلسفه اخلاق
۵۷	۳. روش‌شناسی علم اخلاق
۶۱	۴. مبادی و پیش‌فرض‌های علم اخلاق (۱)
۶۱	اختیار
۶۳	تغییرپذیری اخلاق انسان
۶۷	۵. مبادی و پیش‌فرض‌های علم اخلاق (۲)
۶۷	فطری بودن کمال‌جویی و گرایش به خیر
۷۴	محوریت انسان‌شناسی و مباحث نفس
۷۹	۶. کمال
۸۴	لذت و سعادت
۸۹	۷. اخلاق اسلامی؛ ویژگی‌ها و امتیازات
	بخش دوم: رابطه انسان با خدا
۹۷	۸. روابط انسان
۹۹	تأثیر اعمال بر معرفت
۱۰۰	ضرورت اخلاقی شناخت خدا
۱۰۵	۹. دو گونه معرفت اکتسابی
۱۰۵	راه نخست
۱۰۸	دومین راه معرفت خدا
۱۱۴	تأثیر معرفت بر اعمال اختیاری
۱۲۱	۱۰. موانع معرفت خدا
۱۲۱	پیروی از هوای نفس
۱۲۳	محبت دنیا
۱۲۵	سطحی‌نگری
۱۲۸	عادات فکری و تقلید از پدران
۱۳۰	رذایل نفسانی

۱۳۳	۱۱. مراتب معرفت
۱۳۶	انواع توحید
۱۳۷	توحید ذات
۱۳۷	توحید صفات
۱۳۷	توحید افعالی
۱۳۸	توحید در عبادت
۱۴۱	۱۲. ایمان
۱۴۳	رابطه علم و ایمان
۱۴۴	موانع ایمان
۱۴۶	آثار ایمان
۱۴۷	مراتب ایمان
۱۵۱	۱۳. محبت
۱۵۱	عوامل محبت
۱۵۳	مراتب محبت
۱۵۵	محبوب‌های انسان
۱۵۷	نشانه‌های محبت حقیقی
۱۵۸	محبت به خدا
۱۶۵	۱۴. عبادت
۱۶۷	اقسام عبادت
۱۶۸	توفیقی بودن عبادات
۱۷۱	حضور قلب
۱۷۳	راه تحصیل حضور قلب
۱۷۵	مراتب حضور قلب
۱۷۶	آثار عبادت
۱۸۳	۱۵. اخلاص
۱۸۵	اهمیت اخلاص
۱۸۶	راه کسب اخلاص

۱۸۸.....	آثار اخلاص
۱۹۱.....	۱۶. توکل
۱۹۴.....	آثار توکل
۱۹۶.....	مراتب توکل
۱۹۹.....	۱۷. ریا
۲۰۱.....	منشأ ریاکاری
۲۰۲.....	آثار ریا
۲۰۴.....	درمان ریا
۲۰۷.....	۱۸. خوف و رجا
۲۱۱.....	خوف و رجا و ایمان خدا
۲۱۱.....	اقسام خوف در رابطه انسان و خدا
۲۱۱.....	۱. خوف از گناه
۲۱۴.....	۲. خوف از غفلت و کوتاهی
۲۱۵.....	۳. خوف از عاقبت
۲۱۸.....	۴. خوف از جهان پس از مرگ
۲۲۲.....	۵. خوف دوری از خدا
۲۲۵.....	۱۹. خوف از خدا
۲۲۶.....	آثار خوف از خدا
۲۲۷.....	۱. پذیرفتن انذار و تذکر
۲۲۷.....	۲. اقدام به عمل
۲۲۹.....	۳. هدایت
۲۳۰.....	۴. مغفرت
۲۳۱.....	۵. آخرت نیکو
۲۳۲.....	۶. رضایت خداوند
۲۳۲.....	روش تحصیل خوف
۲۳۳.....	ایمنی
۲۳۹.....	۲۰. رجا یا امیدواری در رابطه با خداوند

۲۴۵	۲۱. ناامیدی از رحمت خدا.....
۲۴۵	منشأ ناامیدی.....
۲۴۷	عوامل ناامیدی.....
۲۴۸	آثار ناامیدی.....
۲۴۸	درمان ناامیدی.....
۲۵۵	۲۲. صبر.....
۲۵۵	اقسام صبر.....
۲۶۱	رابطه صبر و ایمان.....
۲۶۹	۲۳. شکر.....
۲۷۱	عوامل زمینه‌ساز شکر.....
۲۷۳	اقسام شکر.....
۲۷۵	آثار شکر.....
۲۷۹	۲۴. رضا.....
۲۷۹	منشأ رضا.....
۲۸۱	آثار رضا.....
۲۸۳	آیا «رضا به قضای الهی» با تلاش و دعا در توفی است؟.....
۲۸۷	۲۵. گناه.....
۲۸۸	آثار گناه.....
۲۸۸	۱. کیفر الهی.....
۲۹۱	۲. نابودی اعمال.....
۲۹۲	۳. عدم قبولی اعمال.....
۲۹۳	۴. محرومیت از عمل صالح.....
۲۹۳	۵. عدم استجابات دعا.....
۲۹۴	۶. محرومیت از روزی و نعمت.....
۲۹۵	۷. نزول بلا.....
۲۹۷	۸. بیماری دل و انکار حقایق.....
۲۹۸	۹. محرومیت از آمرزش.....
۲۹۹	۱۰. ترس از مرگ.....

۲۹۹.....	علت گناه.....
۳۰۲.....	گناه صغیر و کبیر.....
۳۰۵.....	۲۶. توبه.....
۳۰۸.....	اقسام توبه.....
۳۱۲.....	شرایط توبه.....
۳۱۵.....	آثار توبه.....
۳۱۹.....	فهرست منابع.....

www.ketab.ir